

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR TURISTICE ÎN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI LOCALE A MUNȚILOR APUSENI

Prof. MONICA NICOLETA FER
Colegiul Economic "D.Pop-Marțian, Alba Iulia

ABSTRACT. Organization of tourism in regional and local development prospects of the Apuseni Mountains. *Apuseni Mountains is a high tourist area but strong potential least exploited. Tourism demand far exceeds supply. For the touristic targets in the area have achieved the objectives: diversification and increased quality of tourism services; replenishment action marketing tourism products in the international market and ensure the labour force. This paper presents some specific actions that can lead to achieving these objectives.*

Keywords: *potențial, touristic targets, specific actions.*

Geneză și geologie

Munții Apuseni sunt un lanț muntos din Transilvania, parte a Carpaților Occidentali. Cel mai înalt vârf este Curcubăta Mare (cunoscut și ca *Vârful Bihor*) cu o altitudine de 1849 de metri. Sunt delimitați la nord de Râul Barcău, la sud de râul Mureș, la vest de Dealurile și Câmpia de Vest, iar la est de Depresiunea Colinară a Transilvaniei. În Munții Apuseni se află peste 400 de peșteri.

Munții Apuseni sunt munți tineri, de încrețire, formați în orogeneza alpino-carpato-himalayana. Sunt compuși în general dintr-un mozaic de roci, predominant calcare, de aceea se explică numărul foarte mare de peșteri existente în zonă.

Relief

Relieful este unul carstic, bine dezvoltat, alcătuit din peșteri (Peștera Urșilor, Peștera Meziad), chei (Cheile Turzii), defilee (Defileul Mureșului). Altitudinile nu depășesc 2.000 m, cu maxime de 1.849 m, la Vârful Cucurbăta Mare, 1.836 m Vârful Vlădeasa, respectiv 1.826 Muntele Mare. În medie altitudinile oscilează în jurul a 1.000 de metri. Masivele muntoase pornesc radial, din centru și intră în contact direct cu Câmpia de Vest, prin depresiunile "golf": Zarand, Beiuș, Vad Borod, bine populate, așezările urcând până la 1600 m. Principalele căi de traversare a Apusenilor sunt Pasul Vălișoara Vântului, Pasul Vârtoș și Pasul Vârfurile.

Clima

Clima este una temperat-continentală de tranziție, cu influențe oceanice. Temperatura medie anuală este între 6 și 10°C, precipitațiile fiind de 700-1.000 mm/an.

În general perioada de vreme buna se plasează în august și septembrie, spre mijlocul lunii septembrie intervenind de obicei o perioada de timp rău, chiar cu zăpada, după care urmează o îndelungată perioada de timp frumos, în toată luna octombrie.

Temperatura este în medie de 29C în masivele Biharia și Vlădeasa. Nebulozitatea crește cu altitudinea și în mod corespunzător precipitațiile.

În general acestea sunt abundente din cauza vântului dominant de vest care vine încărcat cu vapori de apă care se descarcă pe prima stavilă întâlnită în cale, Munții Apuseni.

Așa se face ca aici, la altitudini sub 1800 m, precipitațiile ating 1400 mm, cantitate ce nu se găsește în alte părți din țară ,decât la munții ce depășesc 2000 m.

Vegetația și fauna

Vegetația este alcătuită din păduri de foioase și conifere (la peste 1.300 m). Fauna este foarte diversă, fiind prezente specii ca vulpea, lupul, jderul, cerbul, căprioara, veverița sau ursul.

Hidrografia

Rețeaua hidrografică este bine dezvoltată, fiind reprezentată de râurile: Arieș, Crișul Repede, Crișul Negru, Crișul Alb, Someșul Rece și Someșul Cald; acestea din urmă confluează la Gilău.

Apele stătătoare sunt reprezentate de lacuri naturale (Vărășoia - lac format într-un ținut calcaros), și lacuri artificiale (Fântânele, Târnița și Gilău pe Someșul Cald).

În zona munților vulcanici rețeaua de ape freatice mineralizate reprezintă apele subterane (Moneasa - bicarbonat și sulfurate).

În regiunile carstice aceste rețele de ape sunt discontinue și formează grote și peșteri.

Populația

Zona se remarcă printr-o densitate scăzută a populației. Așezările sunt compuse din sate mici, numite "*crânguri*", risipite (gospodării împrăștiate, despărțite prin fânețe sau pășuni), în județele Arad, Bihor, Cluj, Alba și Hunedoara.

Obiective turistice: Cascada Răchițele, Cetățile Ponorului, Cetățile Rădesei, Cheile Râmeților, Cheile Turzii, Cheile Turului / Turenilor, Lacul Fântânele, Lacul Târnița, Peștera Meziad, Peștera Scărișoara, Peștera Poarta lui Ionele, Peștera Urșilor, Peștera Huda lui Păpară, Peștera Poarta Zmeilor, Peștera Vântului, Rezervația naturală Padiș, Țara Moșilor.

Abordarea problematicei **strategiei dezvoltării regionale și amenajării teritoriului** trebuie situate în contextul recunoașterii statutului ei de parte componentă a strategiei de ansamblu a tranziției la economia de piață. În acest sens, este necesar ca politica regională să fie concepută în corelație cu o serie de politici sectoriale – politica socială, politica agricolă, politica energetică, politica transporturilor, politica turismului și mai ales politica ecologică. Motivația acestei corelări constă în însăși caracterul integrator al politicii regionale care urmărește să armonizeze o

serie de vectori aflați de regulă în conflict: creșterea populației și ocuparea forței de muncă, mărirea resurselor naturale și modul de utilizare a acestora, problema bunăstării sociale și protecția mediului înconjurător și altele. Această corelare este necesară pentru a evita ca politicile sectoriale să aibă efecte care să contravină intereselor dezvoltării regionale.

Deși există unele analogii între tipurile de politici regionale explicate în unele țări, totuși trebuie spus că nu există un ansamblu de soluții care să poată fi aplicate ca absolute în orice condiții; soluțiile trebuie să țină cont de condițiile și factorii specifici care caracterizează fiecare țară, deoarece problemele regionale nu pot fi privite independent de problemele generale ale țării; originea, natura și scara problemelor regionale variază de la o țară la alta și de la un moment la altul.

Obiectivele politicii regionale au un caracter relativ, fiind dependente de realitățile și preocupările fiecărei etape parcurse în dezvoltarea de ansamblu, iar realitățile momentului impun instrumente specifice în politica regională:

- obiectivul clasic al politicii de amenajare a teritoriului constituie reducerea disparităților regionale, vizând realizarea echilibrului între diferite zone ale țării;
- noul context al perioadei de tranziție din țara noastră – când se urmărește restructurarea și relansarea economică – îi impune politicii regionale trecerea acestui obiectiv pe plan secund, subordonându-l unui alt obiectiv stringent: stimularea capacității competitive a teritoriilor.

Chiar dacă obiectivul reducerii decalajelor teritoriale în ce privește condițiile de viață ale oamenilor este în continuare prezent, pe primul plan apare stimularea capacităților de adaptare a teritoriilor la noi activități; în acest scop, trebuie pus accent pe capacitatea de furtună și mai ales pe calitatea ofertei teritoriale, pentru a fi apte, în orice moment, și să accepte dezvoltarea altor activități cerute de noul context economic.

În acest scop, politica regională ar trebui

să acționeze în sensul realizării a ceea ce este denumit în literatura de specialitate “flexibilitatea teritoriului”; pentru aceasta este însă nevoie și de acțiunea concentrată a politicilor privind pregătirea cadrelor, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, etc.

Acțiunea în politica regională are o notă definitorie - focalizarea asupra unor probleme care se manifesta în anumite teritorii, ceea ce presupune coordonare și concentrare în decizii și acțiuni; problemele vizate prin politica regională influențează, la rândul lor, tipul de zona de referință și genul de instrumente prin care se ghidează acțiunea asupra respectivei zone. În acest sens, se pot distinge două moduri de abordare în dezvoltarea regională, care constituie două momente districte ale politicii regional:

- Momentul cunoașterii și depistării problemelor acute în teritoriu, căruia îi corespunde decuparea unor areale conforme cu zona de manifestare a problemei respective și conceperea unor soluții cu caracter complex. Instrumentul de acțiune în acest caz este un program special elaborat la un nivel administrativ imediat superior arealului delimitat, care asigură coordonarea tuturor activităților ce vor concura la rezolvarea problemei semnalate. Acest moment oferă conținut “politicii orientate pe probleme-objective”;
- Mmomentul implementării acestei politici, al executării sarcinilor ce revin din “politica de probleme”, care presupune acțiunea în cadrul sistemului organizațional – teritorial prin intermediul organelor publice; în acest moment, instrumental de acțiune este planul fiecărei unități teritoriale. Obiectivele acestei acțiuni nu sunt numai probleme acute, ci în cea mai mare parte problemele vieții cotidiene ale locuitorilor din teritoriul respectiv. Aceasta ar fi activitatea de “planificare curentă”.

Trăsăturile geo-turistice ale Munților Apuseni derivă din realitățile teritoriale și socio-economice, conturându-se ca zona turistică mai ales în latura sa primară,

respectiv potențiala.

Munții Apuseni, situați într-o arie de convergență a unor regiuni istorice românești, se conturează ca o zona turistică cu un potențial turistic deosebit de bogat și variat, cu multe elemente cu valoare de unicat : Padiș-Cetățile Ponorului, Peștera și Ghețarul de la Scărișoara, Peștera Urșilor, Detunatele, Muntele Găina, Muzeul aurului din Brad etc.

Zona turistică a Munților Apuseni a pus în evidență următoarele:

- **14 areale turistice:** Vadu Crișului-defileul Crișului Repede, Padiș-Cetățile Ponorului, Valea Aleului, Iada-Stanca de Vale, Meziad, Vașcău-Izbulucul Călugări, Muntele Băișoara, Gilău-Tarnița, Beliș-Fântânele, Valea Ighiului, Valea Ampoiului, Muntele Codru Moma, Gurahonț-Hălmagiu, Valea Geoagiului;

- **4 stațiuni turistice:** Geoagiu Bai, Vața, Stâna de Vale, Moneasa;

- **4 complexe turistice:** Padiș, Băișoara, Fântânele, Arieșeni;
15 puncte turistice: Lup?a, Scări?oara, Meziad, Chi?cău etc.;

- **10 centre turistice:** Brad, Câmpeni, Tebea s.a..

Fiecare grupare teritorială și punct turistic are trăsături și personalitate distinctă; în teritoriu se îmbina armonios reprezentând garanția – în condițiile unor dotări (baza tehnico-materiala) adecvate pentru un ansamblu funcțional, eficient și competitiv.

Baza materiala a activităților de turism. Existența unui bogat și variat potențial turistic, cu atracții turistice ce au o valoare de unicat, constituie elementele de susținere a unei prognoze optimiste a dezvoltării activității de turism în Munții Apuseni.

Nivelul cantitativ și calitativ necorespunzător al bazei materiale a activității turistice este evidențiat de:

- ponderea scăzută (de 1,5 %) pe care Munții Apuseni o deț in în capacitatea totală de cazare a României;
- existența mai multor deținători de bază materială;
- gradul scăzut de confort al capacităților de cazare, reflectat de faptul că marea

- majoritate din numărul total de locuri de cazare de 1-2 stele;
 - cabanele, deși dețin 13,8% din totalul capacității de cazare, au în marea lor majoritate circuit închis sau semiînchis;
 - Geoagiu Bai, principala stațiune balneară a zonei deși deține 27,4% din capacitatea de cazare, oferă un confort scăzut;
 - distribuția necorespunzătoare a capacității de cazare, arii turistice cu potențial turistic reprezentativ fiind foarte slab sau deloc dotate cu capacități de cazare;
 - ponderea redusă a unităților de alimentație publică aparținând turismului, care pot asigura un nivel ridicat al serviciilor, ceea ce are implicații negative asupra gradului de satisfacție a turiștilor;
 - slaba valorificare a potențialului balnear al zonei; în prezent există numai trei stațiuni balneare insuficient dotate atât baze de tratament, cât și cu baze de cazare, alimentație publică și agrement;
- Aceste deficiențe majore privind echiparea turistică sunt reflectate și în observațiile subiecților cuprinși în investigațiile sociologice, constituind, tot odată, puncte slabe în analiza diagnostic a ofertei a zonei Munților Apuseni.

Impactul cererii cu oferta turistică

Distribuția teritorială a structurilor de primire turistică pe areale, stațiuni și localități turistice, determină repartitia teritorială a cererii turistice actuale, exprimată prin volumul circulației turistice.

Din cercetările efectuate, rezultă slaba amenajare și echipare turistică a unor areale care să dispună de un important potențial turistic și pentru care să existe un nivel ridicat al cererii turistice potențiale.

Distribuția teritorială a cererii turistice potențiale a fost apreciată pe baza unor investigații sociologice efectuate în județele ce se suprapun zonei, de către institute specializate și pe baza cercetării proprii.

În acest sens, este concludentă compararea distribuției teritoriale a cererii turistice actuale (circulația turistică

înregistrată), cu ceea ce a cererii turistice potențiale.

Din datele circulației turistice și opțiunile pentru dezvoltare în zona Munților Apuseni rezulta o serie de aspecte interesante între care cele mai importante apar:

- în fiecare areal din zona Munților Apuseni există cerere potențial superioară celei actuale, determinată de nivelul de echipare turistică a acestora;
- există tendința, firească de altfel, de migrare a cererii turistice din această zonă spre destinații turistice montane consacrate (ex. Valea Prahovei, Poiana Brașov, Păltiniș etc.);
- pe măsura dezvoltării bazei materiale în toate arealele, se poate preconiza o anumită omogenizare a distribuției teritoriale a cererii turistice.

Concepția de valorificare

Obiectivul general în concepția de valorificare preconizată, îl reprezintă crearea și reglementarea funcționării acelor structuri apte să asigure dezvoltarea extensivă prin antrenarea în circuitul turistic a unor noi resurse, practicarea unor forme de turism inexistente sau sub foarte slab reprezentate în prezent, extinderea cooperării interjudețene, naționale și internaționale, și intensivă, prin valorificarea superioară a întregului potențial turistic, diversificarea și creșterea calității produselor turistice oferite, asigurarea cadrului concurențial prin privatizarea unităților de turism în cele mai variate forme ale sale.

Principiile de organizare și funcționare ale noilor structuri din activitatea de turism vizează stabilirea unor raporturi concurențiale între ofertanții de produse și servicii turistice, bazate pe legile obiective ale pieței. În condițiile unui mecanism concurențial și ale pluralității formelor de proprietate – de stat, cooperatistă, privată și mixtă – dirijarea “de la centru” se va rezuma mai mult la utilizarea unor pârghii economice și fiscale, la control și îndrumare.

În noua concepție de valorificare, restructurarea turismului reprezintă un proces amplu, care presupune parcurgerea

mai multor etape, distincte din punctul de vedere al conținutului, cailor și mijloacelor de realizare. Însă, delimitarea strictă a fiecărei etape nu este posibilă, aceasta fiind în funcție de ritmul și amploarea transformărilor ce vor avea loc în subsistemul turismului, precum și în sectoarele economice conexe care concură la buna sa desfășurare.

La nivelul fiecărui județ, în domeniul privatizării, a fost necesară elaborarea unor programe coerente, care presupun, în primul rând, pregătirea managerilor capabili să materializeze aceste programe și să conducă eficient, în continuare, activitățile respective.

Creșterea competitivității ofertei turistice românești prin valorificarea potențialului turistic din zona Munților Apuseni, modernizarea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a turismului din zona respectivă, în concordanță cu standardele internaționale, folosind capital intern și strain.

- încurajarea, sprijinirea și stimularea investițiilor de capital străin în cele mai diverse sectoare ale turismului românesc din zona cercetată;
- modernizarea unor unități reprezentative din orașele zonei studiate, din stațiuni balneare și montane;
- finalizarea unor complexe hoteliere, preluate de la alți beneficiari, aflate în diverse studii de execuție, în vederea punerii lor în funcțiune;
- elaborarea unor studii de fezabilitate și documentații tehnico-economice în vederea realizării de noi unități de cazare, alimentație publică, tratament, agreement;
- modernizarea, dotarea și completarea parcului de mijloace de transport turistic a principalelor artere rutiere;
- extinderea turismului automobilistic și a dotărilor specifice acestuia;
- promovarea unor forme speciale de turism (echitație, vânatoare etc.) și extinderea turismului de lux;
- dezvoltarea și lansarea unor oferte de programe și acțiuni turistice speciale destinate unei clientele specifice (vânători, amatori de sporturi de iarnă, iubitori de castele, speologi etc.);

- crearea de lanțuri hoteliere românești și introducerea în rețele de lanțuri hoteliere internaționale a unora dintre hotelurile noastre;
- crearea unei rețele diversificate și moderne de unități de alimentație cu specifica unor unități comerciale specializate.

Perfecționarea cadrului managerial necesar dezvoltării unui turism competitiv. Analiza efectuată în acest domeniu a scos în evidență faptul că pot fi avute în vedere drept căi de realizare următoarele acțiuni: integrarea internațională, la nivelul organismelor centrale, cât și al unităților regionale, prin afilierea la diverse asociații și organisme cu profil turistic, cooperarea și exploatarea în comun a unor unități turistice.

Diversificarea și creșterea calității serviciilor turistice. Obiectivul respective este extrem de complex. Cercetarea experienței țărilor cu o activitate turistică modernă și solicitată de vilegiaturiști a scos în evidență o serie de priorități, între care cele mai importante apar: diversificarea serviciilor turistice cu plata sau fără plată; creșterea ponderii turistice serviciilor turistice suplimentare în totalul prestațiilor; extinderea serviciilor în domeniul sistemului de rezervare automată a locurilor de cazare.

Formarea unei imagini reale, în Europa și în lume, despre potențialul turistic al Munților Apuseni, putându-se acționa pe diversificarea, cum ar fi: organizarea unor acțiuni pro-moționale pentru relansarea ofertei românești pe piața europeană și alte piețe din lume; realizarea unor filme, publicități despre Munții Apuseni (se poate realiza un filmuleț cu tema "Carstul Munților. Apuseni").

Reconstituirea acțiunii de comercializare a produselor turistice din zona pe piața internațională. Realizarea obiectivului respectiv presupune un set de măsuri deosebit de complexe, între acestea considerăm că mai importante sunt: asigurarea unui sistem elastic de tarife și preturi în funcție de sezon, de serviciile oferite, condiții climatice, intensitate de grafic și grad de solicitare, extinderea competențelor agenților economici din

teritoriu în domeniul contractării pe piața turistică externă și al vizării unor prețuri și tarife competitive; crearea unor agenții de turism pe principalele piețe tradiționale și de reprezentante turistice pe alte piețe emitente.

Asigurarea celor mai bune condiții în vederea petrecerii, prin turism, a sfârșitului de săptămâna și a concediilor. Un asemenea obiectiv poate fi realizat prin: încurajarea și sprijinirea, prin credite, a construirii de case de odihna sau pensiuni în zone turistice de către întreprinzători particulari, utilizabile de către turiști; amenajarea zonei turistice din jurul centrelor urbane: extinderea programelor, a acțiunilor și excursiilor spre principalele zone turistice din zona.

Dezvoltarea turismului pentru tineret ca forma de turism facilitară și cu profund caracter educativ. În aceasta direcție pot fi avute în vedere: atragerea unui număr cât mai mare de tineri la acțiuni turistice cu profil cultural-educativ, sportive; intensificarea schimburilor între grupuri de tineri din diverse țări, în scopul cunoașterii reciproce; extinderea sistemului de facilitare pentru anumite categorii de tineri; diversificarea ofertei de produse turistice pentru respectivul segment din comenta cererii turistice. De cea mai mare atenție se bucura pentru tineret speoturismul și drumeția montană, în cele

peste 400 de peșteri montane sau pe cele circa 70 de trasee turistice montane marcate.

Asigurarea forței de muncă corespunzătoare noilor programe, exigent, tehnologii turistice. Realizarea unui asemenea complex obiectiv presupune după analizele noastre: stabilirea prin Institutul Național de Formare și Management pentru Turism, a unor criterii științifice de recrutare, selecționare, formare și perfecționare a tuturor lucrătorilor de turism, inclusiv pentru cei ce urmează a fi pregătiți prin cicluri de instruire în străinătate; instituirea unui sistem eficient de stimulare și cointeresare a personalului din turism; derularea unor cursuri de formare și perfecționare managerial în turism; asigurarea unei colaborări contractual cu organizații sau firmă străine specializate în vederea formării unor manageri în turism, crearea unui cadru adecvat pentru formarea și perfecționarea personalului din țară: școli profesionale, licee și școli post-liceale, învățământ superior, cursuri post-universitare; includerea în programele școlare a unor discipline specifice activității de turism, protecției mediului ambiant și a resurselor turistice. Se poate avea în vedere înaintarea unei școli profesionale sau a unui liceu cu profil turism la Arieșeni sau Câmpeni.

Structuri de primire a turiștilor cu funcții de cazare și alimentație

Bibliografie

- Stremtan, F., *Marketingul Munților Apuseni*, Editura Eta, Cluj Napoca, 1998
 Barbu, Gh., *Turismul și calitatea vieții*, Editura politica, București, 1980
 Cocean, P., *Geografia turismului*, Editura Carre, București, 1995
 Nicolescu, E., *Marketingul în turism*, Editura Sport – Turism, București, 1975